

## **Objelodanjivanje podataka Erste Bank AD Podgorica za 2013. godinu**

## SADRŽAJ

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1. UVOD .....                                                       | 3  |
| 2. Finansijski iskazi .....                                         | 3  |
| 3. Strategija i politike upravljanja rizicima .....                 | 3  |
| 4. Konsolidacija .....                                              | 5  |
| 5. Sopstvena sredstva Banke .....                                   | 5  |
| 6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala ..... | 7  |
| 7. Kreditni rizik .....                                             | 10 |
| 8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti .....        | 17 |
| 9. Rizik druge ugovorne strane .....                                | 18 |
| 10. Operativni rizik .....                                          | 20 |
| 11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica .....             | 21 |
| 12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige .....       | 21 |
| 13. Sekjuritizacija .....                                           | 21 |
| 14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika .....                      | 22 |

## 1. UVOD

U skladu sa članom 104 (Objelodanjivanje podataka) Zakona o bankama i Odlukom Centralne Banke Crne Gore o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka i članom 3 ove Odluke, Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objelodanjuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju za 2013. godinu.

Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka.

Izveštaj se javno objelodanjuje na internet stranici Banke [www.erstebank.me](http://www.erstebank.me).

## 2. Finansijski iskazi (član 5 Odluke)

Finansijski iskazi koje čine: Izveštaj nezavisnog revizora, Iskaz o ukupnom rezultatu, Iskaz o finansijskoj poziciji, Iskaz o promjenama na kapitalu, Iskaz o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske iskaze, Banka objavljuje u posebnom dokumentu Finansijski izvještaji 31.12.2013. i izveštaj nezavisnog revizora na svojoj internet stranici [www.erstebank.me](http://www.erstebank.me).

## 3. Strategija i politike upravljanja rizicima (član 6 Odluke)

### 3.1 Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Banka je kroz strategije i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, obezbjeđujući tako usklađenost rizičnog profila Banke sa prihvatljivim nivoom rizika, odnosno sklonošću Banke ka rizicima. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima srazmjeran je prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti Banke.

Banka je setom internih akata, usvojenih od strane Odbora direktora, uredila sistem upravljanja rizicima. Sveobuhvatni set internih akata, za čije sprovođenje su zaduženi izvršni direktori Banke i stručne službe Banke, čine Strategija upravljanja rizicima, politike i procedure upravljanja rizicima, metodologije za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i ostali interni akti, i njima se detaljnije definišu:

praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitka po osnovu kreditnog rizika;

način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti;

minimizacija uticaja na rezultat banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika;

efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprječavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika.

Strategija upravljanja rizicima jasno određuje ukupne visine svih vrsta rizika koju Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisanje sklonosti ka rizicima predstavlja preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima. Efikasno upravljanje rizicima podrazumijeva identifikaciju, procjenu, mjerenje i kontrolu izloženosti prema svim rizicima uz istovremeno optimiziranje preuzetih rizika radi ostvarenja svih bančnih poslovnih planova.

Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila i promjena u profilu rizičnosti banke.

To, između ostalog, uključuje određivanje:

- vrste i uzroka rizika;
- odgovornosti za upravljanje pojedinom vrstom rizika;
- mjerenje i upravljanje pojedinim rizikom.

Banka je identifikovala i definisala ključne rizike kojima je izložena u svom poslovanju i to: kreditni rizik, tržišni rizik i operativni rizik. Banka takođe upravlja i rizikom likvidnosti, rizikom koncentracije i ostalim poslovnim rizicima kojima može biti izložena u svom poslovanju.

### **3.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima**

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Odboru direktora Banke i izvršnim direktorima Banke, koji obavljaju svoju funkciju u skladu sa projektovanim poslovnim ciljevima i strategijom o preuzimanju i upravljanju rizicima Banke.

Izvršni direktori Banke odgovorni su za sprovođenje funkcije kontrole i nadgledanja procesa upravljanja rizicima Banke, za implementaciju i poštovanje akata usvojenih od strane Odbora direktora Banke. Funkcija izvršnih direktora Banke podržana je od strane nekoliko nezavisnih tijela koji su uspostavljeni kako bi operativno izvršavali funkciju kontrole i sprovodili strateška zaduženja.

Praćenje izloženosti rizicima u Erste banci centralizovano je u okviru Sektora upravljanja rizicima koji je samostalna organizaciona jedinica. Ovakvo centralizovano praćenje obezbjeđuje razdvajanje praćenja od upravljanja rizicima, odnosno poslovne funkcije, čime se postiže neophodna objektivnost u donošenju poslovnih odluka.

Sektor upravljanja rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Odboru direktora Strategiju i Politiku upravljanja rizicima; definiše i predlaže na usvajanje izvršnim direktorima procedure i metodologije upravljanja rizicima; razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika; identifikuje, mjeri, procjenjuje, prati i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

### **3.3 Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenja rizika**

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je i za sistem izvještavanja sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljene odgovarajuće baze podataka.

Izvještaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, mjerama izloženosti tržišnom riziku, racijama likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, operativnom riziku itd. Izvještaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, nedeljnom, mjesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtjevima istih.

Sistemi mjerenja rizika su sastavni dio politika i ostalih internih akata kojima je uređen sistem upravljanja rizicima. Oni su u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, dio su interne metodologije koja je u skladu sa bazelskim standardima i dobrom bankarskom praksom.

Kao dio sistema upravljanja rizikom, Banka je usredsređena na aktivno ublažavanje rizika putem uzimanja kolaterala kao sredstva obezbjeđenja i umanjenja izloženosti kreditnom riziku. Banka uzima što je više moguće kolaterala, što direktno zavisi od tekuće tržišne situacije, kao i od poslovne konkurencije. Prilikom prihvatanja instrumenata kreditne zaštite, Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Prihvatanje i vrednovanje instrumenata kreditne zaštite, kao i upravljanje njima, detaljno je objašnjeno u Katalogu kolaterala.

### **3.4 Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika**

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima je uređeno i odgovarajućim internim aktima na nivou Erste banke. Interni akti Banke su: Strategija upravljanja rizicima, Strategija za upravljanje iznosom internog kapitala, Kreditna politika, Politika za upravljanje tržišnim rizikom, Politika za upravljanje rizikom likvidnosti, Politika za upravljanje operativnim rizikom, Politika o procjeni materijalnosti rizika i Politika za upravljanje rizikom zemlje.

## 4. Konsolidacija (član 7 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica nije matično pravno lice, te stoga nema obavezu da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju u smislu člana 7. Odluke o javnom objelodanjivanju podataka.

## 5. Sopstvena sredstva Banke (član 8 Odluke)

Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, čini zbir osnovnog kapitala (osnovni elementi sopstvenih sredstava) i dopunskog kapitala (dopunski elementi sopstvenih sredstava), umanjen za odbitne stavke od sopstvenog kapitala.

Elementi osnovnog kapitala Banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove;
- iznos dobiti u tekućoj godini, uz saglasnost Skupštine akcionara.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital:

- nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug;
- hibridni instrumenti;
- revalorizacije rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- gubitak iz tekuće godine;
- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- manje obračunate rezervacije za potencijalne gubitke, utvrđene u postupku kontrole;
- iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

Na dan 31.12.2013. godine, struktura sopstvenog kapitala Banke prikazana je u tabeli koja slijedi:

| I/A   | Osnovni elementi sopstvenih sredstava                                                                                                                                              | Iznos         |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1.    | Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije                                                                                 | 5.339         |
| 2.    | Naplaćene emisije premije                                                                                                                                                          | 1.571         |
| 3.    | Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)                                                                         | 300           |
| 4.    | Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove | 24.179        |
| 5.    | Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl. 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)                                                                                       |               |
| 6.    | <b>Ukupno (pozicije 1+2+3+4+5+6)</b>                                                                                                                                               | <b>31.389</b> |
| I/B   | Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala                                                                                                                                      |               |
| 1.    | Gubitak iz prethodnih godina                                                                                                                                                       |               |
| 2.    | Gubitak iz tekuće godine                                                                                                                                                           |               |
| 3.    | Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)                                                                                                    | 2.299         |
| 4.    | Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije                                                                                             |               |
| 5.    | Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti                                                           |               |
| 6.    | Manje obračunate rezervacije za potencijalne gubitke, utvrđene u postupku kontrole                                                                                                 |               |
| 7.    | Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke                                                                 |               |
| 8.    | <b>Ukupno (pozicije 7+8+9+10+11+12+13)</b>                                                                                                                                         | <b>2.299</b>  |
| I/C   | Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 6-14)                                                                                        | 29.090        |
| III/A | Dopunski elementi sopstvenih sredstava                                                                                                                                             |               |
| 1.    | Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija                                                                                                                                    |               |
| 2.    | Naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija                                                                                                               |               |
| 3.    | Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive                                                                                                         |               |
| 4.    | Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)                                                                                                                  | 600           |
| 5.    | Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)                                                                                                               |               |
| 6.    | Revalorizacija rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke                                                                                                                         | 429           |
| 7.    | <b>Ukupno (pozicije 16+17+18+19+20)</b>                                                                                                                                            | <b>1.029</b>  |
| III/B | Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala                                                                                                                                     |               |
| 1.    | Stecene sopstvene povlašćene kumulativne akcije                                                                                                                                    |               |
| 2.    | Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital I         |               |
| 3.    | <b>Ukupno (pozicije 22+23)</b>                                                                                                                                                     | <b>0</b>      |
| III/C | Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 22-25)                                                                                     | 1.029         |
| III/D | Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke                                                                                                              | 1.029         |

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |               |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>IIIA</b> | <b>Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki</b>                                                                                                                                                                | <b>30.119</b> |
| <b>IIIB</b> | <b>Odbitne stavke od sopstvenih sredstava</b>                                                                                                                                                                                                                                            |               |
| 1.          | Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija                                                                                                                                             |               |
| 2.          | Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije                                                                    |               |
| 3.          | Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava                                                         |               |
| 4.          | Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% iznosa SSB, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke                                                                   |               |
| 5.          | Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke                                                                      |               |
| 6.          | Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke                                                               |               |
| 7.          | Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja nijesu povezana sa bankom |               |
| 8.          | Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke                                                                                                   |               |
| 9.          | Iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.                                                                                                    |               |
| <b>IIIC</b> | <b>Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 29+30+31+32+33+34+35+36+37)</b>                                                                                                                                                                                               | <b>0</b>      |
| <b>IV</b>   | <b>Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 38)</b>                                                                                                                                                                                                 | <b>29.090</b> |
| <b>V</b>    | <b>Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 38)</b>                                                                                                                                                                                                | <b>1.029</b>  |
| <b>VI</b>   | <b>Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke</b>                                                                                                                                                                                                                          | <b>29.090</b> |
| <b>VII</b>  | <b>SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital+Dopunski kapital) (V+VI)</b>                                                                                                                                                                                                                      | <b>30.119</b> |

(000 EUR)

## 6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala (član 9 Odluke)

Banka je uspostavila proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP-Internal capital adequacy assesment process). Uspostavljeni ICAAP je usklađen je sa standardima Erste Grupe. U postupak procjene adekvatnosti internog kapitala uključene su sljedeće organizacione jedinice Banke: Kolegijum izvršnih direktora i Odbor direktora Banke i Sektor upravljanja rizicima. Kolegijum izvršnih direktora (KID) je odgovoran za ICAAP na nivou Banke, pri čemu se u obzir uzimaju specifičnosti Banke i njen profil rizičnosti. KID je takođe odgovoran za uspostavljanje načela i standarda procjene adekvatnosti internog kapitala. Odbor direktora daje saglasnost KID-u na strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima Banke s definisanim potrebnim internim kapitalom i njegovom alokacijom na pojedine rizike kojima je ili kojima bi

Banka mogla biti izložena. Sektor upravljanja rizicima će regularno revidirati ICAAP, najmanje na godišnjem nivou, te će redovno usklađivati taj proces sa Grupnim standardima i razvijati ga na nivou Banke u skladu sa svim zakonskim propisima i načelima dobrog poslovanja. Sektor upravljanja rizicima je i odgovoran za procjenu materijalnosti određenih rizika, kao i za upravljanje ili analiziranje svake pojedine vrste rizika u skladu sa uspostavljenom organizacionom strukturom Banke. Sektor upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa sarađuje i s drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces. ICAAP služi za procjenu adekvatnosti bančinog kapitala. U postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno sve rizike koji postoje u svim procesima i sistemima Banke na nivou portfolija i pojedinog proizvoda. Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihove izloženosti je zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika, a koji su svojstveni pojedinim poslovima, proizvodima i aktivnostima.

Kako bi procjena materijalnosti rizika bila konzistentna i strukturirana, Banka za navedenu procjenu koristi tzv. Formu procjene materijalnosti rizika, koja zapravo predstavlja sažetak cjelokupne procjene materijalnosti rizika koja je dokumentovana, a koja je regulisana Politikom o procjeni materijalnosti rizika.

Bitno je napomenuti da Banka preuzete rizike dijeli na:

1. materijalno značajne rizike za koje je potrebno imati kapitalno pokriće
2. materijalno značajne rizike za koje nije potrebno imati kapitalno pokriće i
3. rizike koji nijesu materijalno značajni.

Procjena materijalnosti rizika se bazira na sljedećim karakteristikama određene vrste rizika:

- metode mjerenja rizika
- upravljanje i kontrola rizika
- trenutni i budući indikatori procjene materijalnosti rizika, te ukupna procjena materijalnosti rizika
- obuhvat rizika unutar ICAAP procesa.

Analiza metode mjerenja rizika služi kako bi se dobio bolji uvid u složenost metoda mjerenja rizika. Pristup mjerenju određenog rizika bi trebalo da bude usklađen sa veličinom i volatilnošću pojedine vrste rizika kojima je Banka izložena.

Nivo sofisticiranosti i obuhvat upravljanja i kontrole rizika je sljedeći ključni činilac procjene materijalnosti rizika jer putem efikasnog upravljanja i kontrole rizika Banka može značajno uticati na materijalnost rizika sa smanjenjem uticaja rizičnih faktora na pojedini rizik. Banka u pravilu rizik prihvata, umanjuje, izbjegava, prenosi na druge subjekte ili na drugi rizik, pri čemu je evidentno da nedostatak adekvatne kontrole i upravljanja pojedinim rizikom može dovesti do povećanja materijalnosti određenog rizika za Banku.

Indikatori procjene materijalnosti rizika se analiziraju za pojedini rizik kao osnova za zaključak o konačnoj procjeni materijalnosti rizika. Rizik se analizira gledajući indikatore za prethodno razdoblje (prethodnih 12 mjeseci), ali se takođe daje pregled kretanja procjene pojedinih indikatora za buduće razdoblje (idućih 12 mjeseci), te se za svaki indikator procjenjuje veličina, a on može biti nizak, srednje nizak, srednje visok te visok.

Nakon gore navedene procjene indikatora rizika, za pojedini rizik se procjenjuje materijalnost rizika, a materijalnost samog rizika se svrstava u jednu od sljedeće četiri kategorije:

- neznačajna
- niska
- srednja
- visoka

Obuhvat unutar ICAAP-a predstavlja jasnu definiciju uključivanja pojedinog rizika unutar ICAAP procesa, a što može biti putem povećanja kapitalnog zahtjeva (direktno ili indirektno kroz uključivanje u okviru testiranja otpornosti na stres) ili putem upravljačkih i kontrolnih mehanizama.

Nadalje, putem ICAAP-a, Banka sprovodi i planiranje internog kapitala. Planiranje internog kapitala osigurava održavanje takvog nivoa kapitala koji može potpuno podržati faktore poput očekivanog rasta plasmana, budućih izvora sredstava i korišćenja njima, politiku dividendi kao i svaku promjenu minimalnog iznosa osnovnog kapitala.

Cilj ICAAP-a je jasno definisanje i održavanje takvog nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Proces procjene adekvatnosti internog kapitala čine:

- Utvrđivanje materijalne značajnosti rizika: proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) za polaznu pretpostavku ima procjenu materijalnosti rizika kojima je Banka izložena kako bi se utvrdila potreba za izračun kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike. Pri procjeni materijalnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Preuzeti rizici se dijele na značajne, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće i na rizike koji ne treba da imaju kapitalno pokriće, odnosno rizike za koje nije potrebna kapitalna zaštita, budući da su procijenjeni kao nematerijalni.
- Obračun potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike: za obračun potrebnog kapitala za pojedinačne rizike, Banka koristi metode propisane za obračun minimalnih kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja. Banka sljedeće rizike ocjenjuje kao materijalno značajne, te za njih obračunava potrebni interni kapital:
  - kreditni rizik – za kreditni rizik upotrebljava se RWA u skladu sa STB pristupom propisanim od strane CBCG
  - kamatni rizik – za izračun potrebnog kapitala za kamatni rizik koristi se metodologija koja je bazirana na pomjeranju krive prinosa za +/- 200 bazičnih poena
  - devizni rizik – za izračun potrebnog kapitala za devizni rizik koristi se GAP i scenariji
  - rizik ulaganja u dužničke HoV – koristi se opšta metoda
  - operativni rizik – kapitalni zahtjev za operativni rizik računa se na osnovu jednostavnog pristupa.
  - rezidualni rizik i rizik koncentracije – koristi se testiranje otpornosti na test
  - rizik zemlje – za izračun potrebnog kapitala za ovaj rizik koristi se STB pristup
- Određivanje ukupnog internog kapitala uključujući i scenarija testnog testiranja
- Poređenje iznosa kapitala izračunatog u skladu sa regulatornim zahtjevima i iznosa potrebnog internog kapitala.

Profil rizika Banke predstavlja osnovu za izračun visine potrebnog internog kapitala. Profil rizičnosti Banke definisan je kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla zacrtane strategijske ciljeve. Ukupan apetit za rizik determinisan je na način koji omogućava percepciju Banke kao stabilne, savremene i sigurne finansijske institucije od strane klijenata, deponenata, povjerilaca, vlasnika i ukupne privrede.

Profil kreditnog rizika direktno zavisi od uspješnosti upravljanja kreditnim rizikom i apetita po kreditnom riziku, koji predstavlja prihvatanje ukupne izloženosti kreditnom riziku koja omogućava postizanje zacrtanih strategijskih ciljeva, u smislu postizanja planiranih rezultata, uz održavanje odgovarajućeg stepena pokrića portfelja rezervama i ciljnog nivoa adekvatnosti kapitala. Shodno tome, profil rizičnosti kod izloženosti kreditnom riziku određuje se na osnovu sveobuhvatne analize kreditnog portfolija po različitim osnovama: troškovima rizika, industrijama, izloženosti na pojedinačnoj osnovi itd.

Profil kamatnog rizika – apetit za kamatni rizik je umjeren, odnosno svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica kamatonosne prirode izvora i plasmana Banke. Profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Kamatonosne izloženosti Banke na dan 31.12.2013. bile su u okviru propisanih limita.

Profil valutnog rizika - apetit za valutni rizik je veoma nizak. Banka ima izuzetno konzervativne limite za neto otvorene pozicije po pojedinim valutama i agregatnu deviznu poziciju, koji su nekoliko puta manji od limita propisanih regulativom. Shodno tome, profil valutnog rizika nastaje kao posljedica otvorenih pozicija u stranim valutama koje se održavaju na izuzetno niskom nivou i zadovoljavaju potrebe poslovanja u stranim valutama.

Profil cjenovnog rizika – apetit za cjenovni rizik je umjeren, s obzirom na to da Banka investira isključivo u dužničke hartije od vrijednosti i to za potrebe obezbjeđivanja sekundarne likvidnosti.

Profil operativnog rizika - profil operativnog rizika predstavlja dokumentovani prikaz svih operativnih rizika kojima je Banka bila izložena u svom poslovanju. Banka je uspostavila aktivan proces upravljanja i mitigacije operativnih rizika koji su značajni za Banku, u cilju smanjenja profila operativnog rizika. U sklopu tog procesa Banka je identifikovala ključne indikatore operativnog rizika koji predstavljaju osnovne pokazatelje izloženosti Banke operativnom riziku, odnosno pokazatelje profila operativnih rizika. Služe da upozore Banku na promjene nivoa rizika koji bi mogli izazvati potencijalna negativna dejstva.

Na dan 31.12.2013. potreban kapital izračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala za kreditni rizik je iznosio 15.145 hilj.; potreban kapital za tržišne rizike je iznosio 0 hilj.; potreban kapital za operativni rizik je iznosio 4.093 hilj.; potreban kapital za rizik zemlje je iznosio 574 hilj. i potreban kapital za ostale rizike 797 hilj. EUR. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2013. iznosio je 15.55% (u proračun nije uključena dobit za 2013. godinu, ako se u proračun uključi ovaj iznos tada bi koeficijent solventnosti iznosio 17,67% (na dan 31.03.2014)). Takođe, u projekcijama na trogodišnjem nivou, došlo se do zaključka da Banci prema trogodišnjem planu nijesu potrebni eksterni izvori dokapitalizovanja, već će iz sopstvene profitabilnosti podržavati rast rizikom ponderisane aktive uz zadržavanje visoke kapitalizovanosti, tj. koeficijenta solventnosti koji će biti na većem nivou nego što je zakonski minimum.

## 7. Kreditni rizik (Član 10 Odluke)

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

Dospjela nenaplaćena portaživanja su sva potraživanja koja nijesu naplaćena o roku dospjeća, bez obzira koliko je prošlo od tog roka.

Erste banka obračunava ispravke vrijednosti/rezerve za kreditne gubitke u skladu s važećom regulativom – Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama i Pravilnikom o internim pravilima ocjenjivanja klijenata i formiranja rezervi.

U tabeli je dat prikaz ukupnog iznosa izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti.

(000 EUR)

| Redni br. | Vrsta izloženosti                                                         | Prosječna neto izloženost tokom 2013. | Ukupna neto izloženost na 31.12.2013. |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------------------|
| 1.        | Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama                  | 99.432                                | 107.119                               |
| 2.        | Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave            | 7.486                                 | 6.308                                 |
| 3.        | Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima |                                       | 0                                     |
| 4.        | Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama                       |                                       | 0                                     |
| 5.        | Izloženosti prema međunarodnim organizacijama                             |                                       | 0                                     |

|     |                                                                  |                  |                  |
|-----|------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|
| 6.  | Izloženosti prema institucijama                                  | 29.101           | 25.001           |
| 7.  | Izloženosti prema privrednim društvima                           | 7.933            | 5.401            |
| 8.  | Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima  | 89.210           | 93.837           |
| 9.  | Izloženosti obezbijedene nepokretnostima                         | 87.108           | 78.150           |
| 10. | Dospjela naplaćena potraživanja                                  | 4.437            | 4.396            |
| 11. | Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika             |                  | 0                |
| 12. | Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom |                  | 0                |
| 13. | Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove            |                  | 0                |
| 14. | Ostale izloženosti                                               | 936.193          | 842.179          |
|     | <b>Ukupno</b>                                                    | <b>1.260.900</b> | <b>1.162.391</b> |

## Pregled izloženosti prema opštinama (000 EUR)

| Redni br. | Vrsta izloženosti                                                         | Opština   |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       |         | Ukupna neto izloženost na 31.12.2013. |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|-----------|--------|-------|----------|--------------|--------|--------|--------|-------------|---------|-------|-------|-------|---------|---------------------------------------|
|           |                                                                           | Podgorica | Nikšić | Bar   | Pljevlja | Bijelo Polje | Rožaje | Berane | Ulcinj | Herceg Novi | Cetinje | Budva | Tivat | Kotor | Ostalo* |                                       |
| 1.        | Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama                  | 101.147   |        |       |          |              |        |        | 5.972  |             |         |       |       |       |         | 107.119                               |
| 2.        | Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave            | 17        | 2.004  |       |          |              | 3.214  |        | 1.073  |             |         |       |       |       |         | 6.308                                 |
| 3.        | Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima |           |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       |         | 0                                     |
| 4.        | Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama                       |           |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       |         | 0                                     |
| 5.        | Izloženosti prema međunarodnim organizacijama                             |           |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       |         | 0                                     |
| 6.        | Izloženosti prema institucijama                                           |           |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       | 25.001  | 25.001                                |
| 7.        | Izloženosti prema privrednim društvima                                    | 5.401     |        |       |          |              |        |        |        |             |         |       |       |       |         | 5.401                                 |
| 8.        | Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima           | 38.469    | 15.773 | 5.153 | 5.844    | 5.102        | 2.313  | 3.865  | 2.271  | 4.080       | 3.505   | 2.831 | 1.945 | 2.686 |         | 93.837                                |

|     |                                                                  |                |               |              |              |              |               |              |               |              |              |              |              |              |                |                  |
|-----|------------------------------------------------------------------|----------------|---------------|--------------|--------------|--------------|---------------|--------------|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------------|------------------|
| 9.  | Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima                         | 31.370         | 11.176        | 3.572        | 1.423        | 1.306        | 4.870         | 1.450        | 10.392        | 1.609        | 1.412        | 3.203        | 1.423        | 4.944        |                | 78.150           |
| 10. | Dospjela nenaplaćena potraživanja                                | 1.649          | 717           | 320          | 94           | 57           | 157           | 209          | 511           | 124          | 103          | 119          | 124          | 212          |                | 4.396            |
| 11. | Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika             |                |               |              |              |              |               |              |               |              |              |              |              |              |                | 0                |
| 12. | Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom |                |               |              |              |              |               |              |               |              |              |              |              |              |                | 0                |
| 13. | Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove            |                |               |              |              |              |               |              |               |              |              |              |              |              |                | 0                |
| 14. | Ostale izloženosti                                               | 26.267         | 13.637        | 675          | 60           | 58           | 3.700         | 54           | 6.793         | 133          | 88           | 669          | 64           | 487          | 789.494        | 842.179          |
|     | <b>Ukupno</b>                                                    | <b>204.320</b> | <b>43.307</b> | <b>9.720</b> | <b>7.421</b> | <b>6.523</b> | <b>14.254</b> | <b>5.578</b> | <b>27.012</b> | <b>5.946</b> | <b>5.108</b> | <b>6.822</b> | <b>3.556</b> | <b>8.329</b> | <b>814.495</b> | <b>1.162.391</b> |

\* Ostale opštine ili neraspoređeni iznos izloženosti, npr. primljena sredstva obezbjeđenja i sl.

## Pregled izloženosti prema vrsti djelatnosti

(000 EUR)

| Redni br. | Vrsta izloženosti                                                         | Trgovina      | Građevinarstvo | Proizvodnja  | Rudarstvo     | Ostalo*          | Ukupna neto izloženost na 31.12.2013. |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|---------------|----------------|--------------|---------------|------------------|---------------------------------------|
| 1.        | Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama                  | 3.493         | 0              | 0            | 0             | 103.626          | 107.119                               |
| 2.        | Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave            |               |                |              |               | 6.308            | 6.308                                 |
| 3.        | Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 4.        | Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama                       |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 5.        | Izloženosti prema međunarodnim organizacijama                             |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 6.        | Izloženosti prema institucijama                                           |               |                |              |               | 25.001           | 25.001                                |
| 7.        | Izloženosti prema privrednim društvima                                    | 857           | 283            |              | 3.698         | 563              | 5.401                                 |
| 8.        | Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima           | 1.882         | 185            | 455          |               | 91.315           | 93.837                                |
| 9.        | Izloženosti obezbijedene nepokretnostima                                  | 25.301        | 1.779          | 3.019        | 865           | 47.186           | 78.150                                |
| 10.       | Dospjela nenaplaćena potraživanja                                         | 400           | 78             | 500          |               | 3.418            | 4.396                                 |
| 11.       | Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika                      |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 12.       | Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom          |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 13.       | Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove                     |               |                |              |               |                  | 0                                     |
| 14.       | Ostale izloženosti                                                        | 14.170        | 8.717          | 3.329        | 6.460         | 809.503          | 842.179                               |
|           | <b>Ukupno</b>                                                             | <b>46.103</b> | <b>11.042</b>  | <b>7.303</b> | <b>11.023</b> | <b>1.086.920</b> | <b>1.162.391</b>                      |

\*Ostalo se odnosi na izloženosti koje se odnose na druge privredne djelatnosti i nerazvrstane kategorije izloženosti, npr. izloženosti prema fizičkim licima

## Pregled izloženosti prema dospijeću

(000 EUR)

| Redni br. | Vrsta izloženosti                                                         | Preostalo dospijeće | Neto izloženost  | Ukupna neto izloženost na 31.12.2013. |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|---------------------|------------------|---------------------------------------|
| 1.        | Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama                  | Dugoročno           | 81.664           | 107.119                               |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 25.455           |                                       |
| 2.        | Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave            | Dugoročno           | 5.687            | 6.308                                 |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 621              |                                       |
| 3.        | Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 4.        | Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama                       | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 5.        | Izloženosti prema međunarodnim organizacijama                             | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 6.        | Izloženosti prema institucijama                                           | Dugoročno           |                  | 25.001                                |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 25.001           |                                       |
| 7.        | Izloženosti prema privrednim društvima                                    | Dugoročno           | 4.551            | 5.401                                 |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 850              |                                       |
| 8.        | Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima           | Dugoročno           | 86.564           | 93.837                                |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 7.273            |                                       |
| 9.        | Izloženosti obezbijedene nepokretnostima                                  | Dugoročno           | 61.480           | 78.150                                |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 16.670           |                                       |
| 10.       | Dospjela nenaplaćena potraživanja                                         | Dugoročno           | 3.681            | 4.396                                 |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 715              |                                       |
| 11.       | Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika                      | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 12.       | Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom          | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 13.       | Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove                     | Dugoročno           |                  | 0                                     |
|           |                                                                           | Kratkoročno         |                  |                                       |
| 14.       | Ostale izloženosti                                                        | Dugoročno           | 24.718           | 842.179                               |
|           |                                                                           | Kratkoročno         | 27.968           |                                       |
|           |                                                                           | Nerazvrstano*       | 789.493          |                                       |
|           | <b>Ukupno</b>                                                             |                     | <b>1.162.391</b> | <b>1.162.391</b>                      |

\*Odnosi se na ostale kategorije, npr. primljena sredstva obezbjeđenja, gotovinu i sl.

Pregled nekvalitetnih kredita i izdvojenih rezervi prema značajnim privrednim djelatnostima  
(000 EUR)

| Značajne privredne djelatnosti  | Nekvalitetni krediti | Rezerve       | % Rezervi     |
|---------------------------------|----------------------|---------------|---------------|
| Usluge, turizam, ugostiteljstvo | 277                  | 166           | 60,04%        |
| Trgovina                        | 4.540                | 3.095         | 68,17%        |
| Ostalo                          | 18.418               | 12.126        | 65,84%        |
| Građevinarstvo                  | 299                  | 229           | 76,49%        |
| <b>Ukupno</b>                   | <b>23.534</b>        | <b>15.616</b> | <b>66,35%</b> |

Iznosi nekvalitetnih kredita, rezervi i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane, podijeljene na značajna geografska područja.

(000 EUR)

| Izloženost           | Geografsko područje |         |                    |             |         |                    |                 |         |                    | Ukupna<br>neto<br>izloženost |
|----------------------|---------------------|---------|--------------------|-------------|---------|--------------------|-----------------|---------|--------------------|------------------------------|
|                      | Centralna regija    |         |                    | Primorje    |         |                    | Sjeverna regija |         |                    |                              |
|                      | Outstanding         | Rezerve | Neto<br>izloženost | Outstanding | Rezerve | Neto<br>izloženost | Outstanding     | Rezerve | Neto<br>izloženost |                              |
| Nekvalitetni krediti | 13.002              | 8.491   | 4.511              | 6.925       | 4.407   | 2.518              | 3.607           | 2.718   | 889                | 7.918                        |
|                      |                     |         |                    |             |         |                    |                 |         |                    |                              |

(000 EUR)

| Izloženost                        | Geografsko područje |          |                 | Ukupno dospjela<br>potraživanja |
|-----------------------------------|---------------------|----------|-----------------|---------------------------------|
|                                   | Centralna regija    | Primorje | Sjeverna regija |                                 |
| Dospjela nenaplaćena potraživanja | 2.253               | 1.313    | 482             | 4.048                           |
|                                   |                     |          |                 |                                 |

Promjene u rezervacijama za nekvalitetnu aktivu

| Opis rezervi                                                          | Početno stanje<br>31.12.2012 | Promjene<br>tokom 2013 | Završno stanje<br>31.12.2013 |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------|------------------------------|
| Obračunate rezerve za izloženosti klasifikovane u C i niže kategorije | 6.314                        | 8.270                  | 14.584                       |
|                                                                       |                              |                        |                              |

## 8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti (Član 11 Odluke)

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka. Banka koristi kreditne rejtinge agencije Standard&Poors.

Iznosi izloženosti prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika  
(000 EUR)

| Redni br. | Vrsta izloženosti                                                         | Izloženost prije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika | Izloženost poslije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| 1.        | Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama                  | 107.119                                                        | 107.119                                                          |
| 2.        | Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave            | 6.308                                                          | 6.308                                                            |
| 3.        | Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima | 0                                                              | 0                                                                |
| 4.        | Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama                       | 0                                                              | 0                                                                |
| 5.        | Izloženosti prema međunarodnim organizacijama                             | 0                                                              | 0                                                                |
| 6.        | Izloženosti prema institucijama                                           | 25.001                                                         | 25.001                                                           |
| 7.        | Izloženosti prema privrednim društvima                                    | 5.401                                                          | 5.401                                                            |
| 8.        | Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima           | 93.837                                                         | 93.837                                                           |
| 9.        | Izloženosti obezbijedene nepokretnostima                                  | 78.150                                                         | 78.150                                                           |
| 10.       | Izloženosti prema neurednim dužnicima                                     | 4.396                                                          | 4.396                                                            |
| 11.       | Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika                      | 0                                                              | 0                                                                |
| 12.       | Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom          | 0                                                              | 0                                                                |
| 13.       | Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove                     | 0                                                              | 0                                                                |
| 14.       | Ostale izloženosti                                                        | 842.149                                                        | 817.836                                                          |
|           | <b>Ukupno</b>                                                             | <b>1.162.391</b>                                               | <b>1.138.048</b>                                                 |

## 9. Rizik druge ugovorne strane (Član 12 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica prati izloženost kreditnom riziku druge ugovorne strane po metodi tekuće izloženosti u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Iznos izloženosti riziku druge ugovorne strane, izračunat u skladu sa metodama za izračunavanje izloženosti riziku druge ugovorne strane iz Odluke o adekvatnosti kapitala prikazan je u tabelama koje slijede:

**I " Slobodne isporuke"**

(000 EUR)

| R.br.    | Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika | Tržišna vrijednost HoV ili gotovine koji se duguju banci - potraživanje banke | Ponderisana vrijednost       | Potrebni kapital    |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------|
| <b>1</b> | <b>2</b>                                                                    | <b>3</b>                                                                      | <b>4 = 3 * ponder rizika</b> | <b>5 = 4 * 0,10</b> |
| 1.       | ponder kreditnog rizika 0%                                                  |                                                                               | 0                            | 0                   |
| 2.       | ponder kreditnog rizika 20%                                                 |                                                                               | 0                            | 0                   |
| 3.       | ponder kreditnog rizika 50%                                                 |                                                                               | 0                            | 0                   |
| 4.       | ponder kreditnog rizika 100%                                                |                                                                               | 0                            | 0                   |
| 5.       | ponder kreditnog rizika 150%                                                |                                                                               | 0                            | 0                   |
|          | <b>Ukupno (od 1. do 5.)</b>                                                 | <b>0</b>                                                                      | <b>0</b>                     | <b>0</b>            |

**II " Repo" ugovori i ugovori o pozajmljivanju HoV drugoj ugovornoj**

strani

(000 EUR)

| R.br.    | Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika | Tržišna vrijednost prodatih, odnosno pozajmljenih HoV drugoj ugovornoj strani | Iznos koji je banka primila, odnosno tržišna vrijednost sredstva obezbjeđenja primljenog od druge ugovorne strane | Razlika (samo ako je pozitivna) | Ponderisana vrijednost       | Potrebni kapital    |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|---------------------|
| <b>1</b> | <b>2</b>                                                                    | <b>3</b>                                                                      | <b>4</b>                                                                                                          | <b>5</b>                        | <b>6 = 5 * ponder rizika</b> | <b>7 = 6 * 0,10</b> |
| 1.       | ponder kreditnog rizika 0%                                                  |                                                                               |                                                                                                                   | 0                               | 0                            | 0                   |
| 2.       | ponder kreditnog rizika 20%                                                 |                                                                               |                                                                                                                   | 0                               | 0                            | 0                   |
| 3.       | ponder kreditnog rizika 50%                                                 |                                                                               |                                                                                                                   | 0                               | 0                            | 0                   |
| 4.       | ponder kreditnog rizika 100%                                                |                                                                               |                                                                                                                   | 0                               | 0                            | 0                   |
| 5.       | ponder kreditnog rizika 150%                                                |                                                                               |                                                                                                                   | 0                               | 0                            | 0                   |
|          | <b>Ukupno (od 1. do 5.)</b>                                                 | <b>0</b>                                                                      | <b>0</b>                                                                                                          | <b>0</b>                        | <b>0</b>                     | <b>0</b>            |

**III "Reverse repo" ugovori i ugovori o pozajmljivanju HoV od druge ugovorne strane (000 EUR)**

| R.br | Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika | Tržišna vrijednost kupljenih, odnosno pozajmljenih HoV od druge ugovorne strane | Iznos koji je banka platila, odnosno tržišna vrijednost sredstva obezbjeđenja isporučenog drugoj ugovornoj strani | Razlika (samo ako je pozitivna) | Ponderisana vrijednost | Potrebni kapital |
|------|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------|------------------|
| 1    | 2                                                                           | 3                                                                               | 4                                                                                                                 | 5                               | 6 = 5 * ponder rizika  | 7 = 6 * 0,10     |
| 1.   | ponder kreditnog rizika 0%                                                  |                                                                                 |                                                                                                                   | 0                               | 0                      | 0                |
| 2.   | ponder kreditnog rizika 20%                                                 |                                                                                 |                                                                                                                   | 0                               | 0                      | 0                |
| 3.   | ponder kreditnog rizika 50%                                                 |                                                                                 |                                                                                                                   | 0                               | 0                      | 0                |
| 4.   | ponder kreditnog rizika 100%                                                |                                                                                 |                                                                                                                   | 0                               | 0                      | 0                |
| 5.   | ponder kreditnog rizika 150%                                                |                                                                                 |                                                                                                                   | 0                               | 0                      | 0                |
|      | <b>Ukupno (od 1. do 5.)</b>                                                 | <b>0</b>                                                                        | <b>0</b>                                                                                                          | <b>0</b>                        | <b>0</b>               | <b>0</b>         |

**IV Derivati kojima se ne trguje na berzanskom tržištu**

(000 EUR)

| R.br. | Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika | Tekuća izloženost | Potencijalna izloženost | Ukupni troškovi zamjene | Ponderisana vrijednost | Potrebni kapital |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------------|-------------------------|------------------------|------------------|
| 1     | 2                                                                           | 3                 | 4                       | 5 = 3 + 4               | 6 = 5 * ponder rizika  | 7 = 6 * 0,10     |
| 1.    | ponder kreditnog rizika 0%                                                  |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 2.    | ponder kreditnog rizika 20%                                                 |                   | 113                     | 113                     | 23                     | 2                |
| 3.    | ponder kreditnog rizika 50%                                                 |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 4.    | ponder kreditnog rizika 100%                                                |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 5.    | ponder kreditnog rizika 150%                                                |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
|       | <b>Ukupno (od 1. do 5.)</b>                                                 |                   | <b>113</b>              | <b>113</b>              | <b>23</b>              | <b>2</b>         |

**V Transakcije sa dugim rokom izmirenja**
**(000 EUR)**

| R.br. | Potraživanja od ugovorne strane kojoj se dodjeljuje ponder kreditnog rizika | Tekuća izloženost | Potencijalna izloženost | Ukupni troškovi zamjene | Ponderisana vrijednost | Potrebni kapital |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------------|-------------------------|------------------------|------------------|
| 1     | 2                                                                           | 3                 | 4                       | 5 = 3 + 4               | 6 = 5 * ponder rizika  | 7 = 6 * 0,10     |
| 1.    | ponder kreditnog rizika 0%                                                  |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 2.    | ponder kreditnog rizika 20%                                                 |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 3.    | ponder kreditnog rizika 50%                                                 |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 4.    | ponder kreditnog rizika 100%                                                |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
| 5.    | ponder kreditnog rizika 150%                                                |                   |                         | 0                       | 0                      | 0                |
|       | <b>Ukupno (od 1. do 5.)</b>                                                 | <b>0</b>          | <b>0</b>                | <b>0</b>                | <b>0</b>               | <b>0</b>         |

**UKUPNO POTREBNI KAPITAL ZA RIZIKE DRUGE UGOVORNE STRANE (zbir kapitalnih zahtjeva pod I, II, III, IV i V)**
**2**

## 10. Operativni rizik (Član 13 Odluke)

Informacije o izboru metoda koji koristi za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik.

*Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.*

Definicija operativnog rizika obuhvata pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik.

U cilju zaštite od operativnog rizika Banka je uspostavila sistem upravljanja operativnim rizikom, koji obuhvata identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje rizika i izvještavanja o događajima operativnog rizika u skladu sa regulatornim zahtjevima.

Proces upravljanja operativnim rizikom organizovan je tako što je jasno razgraničen proces preuzimanja rizika od procesa upravljanja rizicima, na način što su za upravljanje izloženostima operativnim rizikom odgovorni menadžeri poslovnih jedinica za koje su nadležni, koji su neposredno odgovorni za svoj rad Upravi Banke.

Svrha upravljanja operativnim rizikom jeste da osigura da nivo izloženosti operativnim rizicima odgovara nivou operativnog rizika koju je Uprava Banke utvrdila kao nivo prihvatljive izloženosti tj. tolerancije prema operativnom riziku, odnosno da se osigura održavanje optimalnog odnosa između prihoda i gubitaka uzrokovanih operativnim rizikom.

Banka kroz proces upravljanja operativnim rizikom nastoji osigurati adekvatno upravljanje rizikom eksternalizacije i kontinuitetom poslovanja.

Uprava Banke je uspostavila proces upravljanja kontinuitetom poslovanja kojim se osigurava kontinuitet poslovanja i ograničavaju gubici u slučaju nepredviđenih događaja, odnosno događaja koji znatno narušavaju ili dovode do prekida poslovanja. Banka je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Banke u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira. Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 i 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod.

## **11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica (Član 14 Odluke)**

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti. U nemogućnosti da se tržišno valorizuju, ulaganja u kapital drugih pravnih lica se vode po metodi nabavne vrijednosti za koju Banka smatra da je približna tržišnoj vrijednosti. Na dan 31.12.2013. ulaganje Banke u kapital drugih pravnih lica iznosi 35 hilj. EUR (akcije Visa Inc Usa i MasterCardInc Usa). Nakon inicijalnog priznavanja, dužničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju evidentiraju se po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu dužničkih hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na neki drugi način ne realizuje ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umani vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha. Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno. Vrijednost dužničkih hartija od vrijednosti na dan 31.12.2013. je iznosila 17.335 hilj. EUR (Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore)

## **12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige (Član 15 Odluke)**

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita.

Banka primjenjuje BPV («Basis Point Value») metodu za ocjenu promjene tržišne vrijednosti pozicije bankarske knjige koja nastaje kao posljedica pomjerenja krive prinosa. Na dan 31.12.2013. vrijednost BVP je iznosila 7,07 miliona.

## **13. Sekjuritizacija (Član 16 Odluke)**

Banka ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

## 14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika (Član 17 Odluke)

Politika upravljanja kreditnim rizikom je dokument kojim se uređuje priznanje i upravljanje kolateralima.

Instrumenti obezbjeđenja (kolaterali) su sredstva naplate potraživanja koja Banci stoje na raspolaganju u slučaju kada klijent prestane otplaćivati svoje obaveze ili ih ne otplaćuje redovno u skladu s ugovorom. Kolaterali predstavljaju sekundarni izvor naplate te nijesu zamjena za ocjenu kreditne sposobnosti klijenta. Banka uzima vrste kolaterala koji se nalaze na popisu prihvatljivih kolaterala, a koristi ih u svrhu naplate, za smanjenje kapitalnog zahtjeva i ispravku vrijednosti. Da bi kolateral bio prihvatljiv, mora biti pravno sprovediv i siguran za naplatu, dokumentovan te zadovoljiti uslove definisane za svaku pojedinu vrstu kolaterala. Prije uvrštavanja na popis, mora se utvrditi prihvatljivost, uslovi pod kojima su prihvatljivi, te da li se može i u kojim slučajevima koristiti za umanjeње ispravka vrijednosti i kao kreditna zaštita.

Sve vrste kolaterala koriste se u međusobnoj kombinaciji jednih sa drugima, a što zavisi od boniteta dužnika, visini i vrsti svakog pojedinog plasmana i odluci nadležnog nivoa odlučivanja.

Za svaku vrstu kolaterala određuje se efektivni % kojim se tržišna vrijednost kolaterala umanjuje za potrebe izračuna pokrivenosti portfolija kolateralima i kapitalnih zahtjeva. Efektivni % odražava rizik gubitka koji se očekuje prilikom likvidacije kolaterala, a treba osigurati dovoljnu pokrivenost i u slučajevima nepovoljnih promjena na tržištu.

Davalac kolaterala je lice koje je izdalo hartiju od vrijednosti datu u zalog banci, lice koje je dalo depozit, odnosno kreditna institucija kod koje je položen depozit, te lice koje daje nekretninu ili drugi oblik kolaterala u zalog banci, odnosno dopušta fiducijarni prenos vlasništva.

Pružalac nematerijalne kreditne zaštite je osoba koja daje garancije/jemstva, kontragarancije i kreditne derivate u zalog banci.

Kolaterali koje Banka uzima podijeljene su u grupe i to:

- nekretnine;
- pokretnosti;
- jemstva;
- potraživanja i prava;
- ostali kolaterali.

Podgorica, 31. maj 2014. godine

Izveštaj odobren od strane Kolegijuma izvršnih direktora Erste Bank AD Podgorica